

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XII. □ □ Št. 10.

VSEBINA:

Skupščina katehetov v Zagrebu. Poroča A. Čadež. (Konec)	217
Šola bodi temelj narodno-gospodarskemu napredku. M. Humek	219
Najvažnejše poglavje vzgoje. V. P. Regalat Čebulj	221
O vzgoji volje. K. Simon. (Konec)	224
Razredni učitelj. Piše Iv. Š. (Dalje)	227
Boj šole proti alkoholizmu. Župnik A. Mrkun	229
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	230
Katehetske beležke	231
Učila	233
Zgledi	234
Učiteljski vestnik	235
Raznoterosti	236
Slovstvo in glasba	238

Slovenski Učitelj

Glasiló slovenskih kršćanskih učiteljskih

::: in katehetskíh društév. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XII.

V Ljubljani, 15. oktobra 1911.

Štev. 10.

Skupščina katehetov v Zagrebu.

(Poročá A. Čadež.)

(Konec)

Drugi dan.

Manj živahnosti je bilo opaziti drugi dan tečaja, menda zato, ker tvarina razprav ni bila preveč privlačna. Prvi je predaval nadučitelj Vilko Popović. Dokazoval je, kolike važnosti je vzgoja volje, vzgoja značaja. Referat je imel bolj značaj filozofsko-teoretične razprave brez vpoštevanja nadnaravnih pripomočkov, ki se jih moramo posluževati, ko vzgajamo značaje. Ker prinašamo na drugem mestu podobno razpravo slov. sotrudnika gosp. Simona, opuščamo globlji vpogled v manj praktično snov hrvatskega predavatelja.

Bolj v prakso je segal izdelek licejskega profesorja dr. Mirko Dóvranić-a. Govoril je o asociaciji in koncentraciji kot glavnem pripomočku, da resnice lažje zapomnimo, pa tudi bolj v spominu ohranimo. Naloga katehetova je, »ut intellectum illuminet, voluntatem inflammet, affectus provocet«. Ker pa verske resnice in verstvene nauke mladina tako hitro pozablja, zato treba skrbeti za »pomagala«. Treba je spajati resnice verske in moralne (koncentracija); kar otroci že znajo, naj se uporabi in nato naveže in gradi nova snov. Učni načrt in učne knjige naj bodo tako sestavljene, da ustrezajo zahtevi koncentracije. — Drugo sredstvo za utrjevanje znanja je asociacija. Govornik je z raznimi zgledi dokazal, kako je umevati te združenje. Včasih se nauk lahko takoj združi s praktičnim življenjem, včasih eno pozitivno vprašanje izvabi drugo negativno; en pojem, ena beseda, ki spomin naveže na biblično mesto, vzbudi zgodovinsko dejstvo, poslednje moralni nauk itd.

Pri diskusiji o tem predmetu se je oglasil k daljšemu razgovoru vseučiliški profesor dr. Golik, ki je kazal, kolikega pomena je koncentracija pouka osobito na srednjih šolah.

Tretje predavanje. Profesor dr. Stjepan Čukac, predsednik Hrvatskega katehetskega društva je sestavil osnutek zgodovinske kateheze za 8. razred srednjih šol in sicer o h u m a n i z m u

in o katoliški Cerkvi. Dokazoval je v poljudni obliki, kaj je humanizem, kako se je Cerkev vedno zanimala za klasično umetnost in književnost; našteval je humaniste iz cerkvenih krogov, ki pa radi tega niso bili nasprotniki vere in cerkve. Pač pa se je dvignila cerkvena oblast zoper tiste humaniste, ki so jeli širiti pokvarjenost, ki je vladala med Grki in Rimljani.

Namen katehezi: Prepričati učence, kako napačno je mnenje tistih, ki trde, da je bila katoliška Cerkev nasprotnica vede in znanosti. Cerkev je izločila iz klasicizma to, kar je bilo slabega, ljubila in gojila je pa vedno to, kar je bilo dobrega, kakor tudi čebelica iz cvetnega soka pobere le sladki med.

I V. p r e d a v a n j e. Dragutin Boršič, katehet in profesor je odkril veliko rano sedanje srednješolske vzgoje, ko je prepričan po lastni izkušnji našteval, kakšne zapreke delajo liberalni profesorji religiozni vzgoji na srednjih šolah, kako vsled tega versko življenje peša, kako se hoče vse verskega jarma otresti . . .

Ako ima mladina velikonočno spoved, ali kdaj vidi, da bi se tudi pridružilo učiteljstvo in dalo lep zgled? Če imajo dijaki skupno sveto mašo, ali niso prepričani, da pridejo profesorji povečini le radi neljubega jim nadzorstva? . . . In predavanja? Kako indiferentna, brez barve, brez verstvenih momentov . . . Pri klasikih se poudarja to, kar je uprav v nasprotju s krščanskimi načeli mladine. — Pri zgodovini ne manjka zavijanj, strupenih puščic in neresnic!

Če k vsemu temu pritegne še domača hiša s slabim zgledom ali celo z zapeljevanjem, s pohujšljivim berivom, potem se ne smemo čuditi, ako današnja šola vzgaja indiferentiste, mlačneže, brezverce.

Profesor dr. Golik je priznaval, da je resnično, kar je — četudi z živimi barvami naslikal predavatelj, pa da je dolžnost vseh dobro mislečih prepričati, da se ne vgnezdi svobodna šola, ki »in facto« pravzaprav že obstoji!

K o b i t e l j s k e m u v e č e r u se je zbralo poleg »tečajnikov« tudi precej učiteljic in učiteljev, malo pa staršev. Tajnik A. Čadež je obdelal lepo snov in izvajal zlate resnice, ki so zapopadene v staroznanem reku: Mens sana in corpore sano. — Referat bomo objavili dobesedno.

Tretji dan.

B o g o l j u b S t r i ž i ć, je kot prvi predavatelj zelo nakratko opozarjal na nevarnost s v o b o d n e š o l e. Ko je obrazložil, kaj je svobodna šola in za čem stremi, je pokazal, kako in kje se pojavljajo zagovorniki in pristaši one moderne šole, ki bi naj bila brez verstvenega pouka, oziroma brez verskega vpliva, brez Boga.

Jako primerno, samostojno, obenem pa nelahko nalogo si je naprtil profesor dr. D e m š a r, ki je (kot tretji slovenski referent) reševal velezanimivo vprašanje iz moralke; naslovil je svoj elaborat

»Resnica nad vse«. Referent je hotel opozoriti na nekatere nejasnosti, ki utegnejo nastati v duši otrokovi, ako katehet ni previden v govorjenju: ako pretirava, ako označi otroku kot veliko zlo, kar je samo slabost, ako zabičava kako stvar kot važno dolžnost, pa je samo svèt, ako slabe nagone uvrsti med kategorije grehov itd.

Nevarno je, puščati otroke v zmoti, ker bi vsled tega nastale lahko zle posledice.

Tudi to predavanje, ki so ga poslušalci sprejeli z velikim odobravanjem, bomo podali čitateljem v celoti.

* * *

Tečaj je bil zaključen s praktično katehezo. Pod nož je šel zopet župnik dr. Juraj Cenkić. Obravnaval je pred dečki III. razreda deveti člen apostolske vere. Že lani smo opisali tega moža in ga predstavili kot kateheta živahnega temperamenta, ki ne pride kmalu v zadrego, ki zna zabavati otroke, še bolj pa občinstvo; prav radi tega se mu pa kateheza docela ne posreči. Manjka mu prave resnobe in presrčnosti.

Za uvod se je poslužil primere. Razvil je pred učenci pojem šole ter definiral, kaj je šola. Glavne točke: Učenec, nauk, učitelj, ravnatelj, nadzornik itd. je tudi napisal na tablo. Te besede je potem potom razlage zamenjal s pojmi: Kristjan, vera, svečenik, škof, papež . . . ter je tako napravil definicijo Cerkve. Na to je nakratko omenjal ustanovitev katoliške Cerkve na binškošni praznik ter dal brati tozadevna vprašanja iz katekizma . . .

S katehezo pač ni mogel nihče biti zadovoljen, dasi ne odrekamo gospodu katehetu lepih zmožnosti in spretnega nastopa. — Kdor bo v bodoče še imel praktično katehezo, naj jo poprej izdela, predloži odboru in vpošteva morebitne nasvete.

Dr. Cenkić je svojo metodo in svoj nastop čvrsto in spretno zagovarjal, a sodbe naše ni izpodbil, da kateheza njegova ni bila dobra, še manj pa vzorna, kar udeleženci takih tečajev vsekako pričakujejo.

Z zahvalno pesmijo smo zaključili tridnevno zborovanje.

Šola bodi temelj narodno-gospodarskemu napredku.

(Predaval deželni sadj. instruktor M. Humeck na obnem zboru Slomškove zveze 7. septembra.)

Slovenski naš narod pripada po pretežni večini kmečkemu t. j. tistemu najstarejšemu in najjemenitnejšemu stanu, ki je, in ki brezpogojno tudi ostane vse čase resnični temelj človeške družbe, metelj in predpogoj vseh drugih stanov.

Naravno bi bilo in umevno samo ob sebi, da bi moral kmečki stan kot začetnik urejenega družabnega življenja, kot temelj človeškega obstoja na zemlji in kot proizvajatelj in zalagatelj vseh drugih stanov biti na višku kulturnega napredka in da bi se ga vsi drugi stanovi oklepali kot otroci svojega skrbnega očeta, ki brez njega preneha vsako redno družabno življenje.

Ali gospoda, če se ozremo, v zgodovino minolih stoletij in če premostrimo v tem oziru sedanost, se nam krči srce in vzklikniti moramo s pesnikom:

„Viharjev jeznih mrzle domačije
pokrajne bile naše so, kar Samo
tvoj duh je zginil, kar nad tvojo jamo
pozabljeno od vnukov, veter brije.“

Ali ni bil naš narod, naš kmet dolga stoletja v srednjem veku suženj in povsod zadnji, kjer bi bil moral biti prvi?! Ali se ni moral stoletja in stoletja zadovoljevati z najskromnejšimi drobtinami, ki so padale raz mizo graščakovo, ki jo je moral pa on, kmet, bogato zalagati?! Ali ni bil potem stoletja krvava žrtev krvoločnih divjih nevernikov, prepuščen jim največkrat na milost in nemilost?! Trdni gradovi, ki jih je sezidal on, so ščitili gospodo, on sam s svojo živino vred je moral prebivati v lesenih bajtah, ki so mu jih palili kruti krvoloki, njega morili, njegove sinove pa vlačili v sužnost — v janičarstvo.

In pozneje, ko so se družabne razmere vsaj deloma uredile, kdo je bil zopet zadnji? Kmečki stan in zopet kmečki stan. Ko so drugi stanovi napredovali, se stanovsko začeli izobrazevati, ko so se že davno združevali v stanovske zveze in se na vse načine prizadevali olajšati si svoje socialno stanje, kdo je ostal zopet v ozadju? Kmečki stan, ki mu je ostala prej in slej žalostna parola: delaj, trpi in molči!

In če naposled pogledamo v sedanost, v dobo splošnega napredka na vseh poljih, se nam kaže ista slika, isto razmerje kakor v prejšnjih dobah. Število raznih organizovanih stanov, posebno obrtnih, je začuda naraslo.

Da vsem tem stanovom vedno in povsod zlasti pri izobrazbi hiti na pomoč država in razni drugi faktorji, je umevno in tudi popolnoma opravičeno.

Edino kmečki stan je zopet tisti, ki do najnovejšega časa le trdo dela, le trpi, pri tem pa gospodarsko propada, ker zaradi pomanjkanja najpotrebnejše stanovske izobrazbe ne more napredovati.

Odkod toliko pomanjkanje kmet. delavcev? Zakaj ljudje ne marajo več izvrševati najlepšega vseh poslov: obdelovanja zemlje? Zakaj rajši zamirajo po tujih delih sveta, po rudnikih, tovarnah, zakaj mnogokrat rajši stradajo, nego da bi obdelovali

rodno grudo? Zakaj iščejo sreče in zadovoljstva v drugih stanovih, ko imajo najlepšo priliko za srečno življenje v kmečkem stanu? — Manjka stanovske izobrazbe.

Izvrševanje kmečkega poklica je umetnost, ne samo nekako obrtno ali rokodelsko mehanično opravilo. Kdor hoče zlasti danes z uspehom voditi še tako majhno gospodarstvo, mora delati z glavo, z umom vsaj toliko, če ne več kakor z rokami.

Proč z bedastim in neutemeljenim izrekom, da naj bo tisti, ki ni za drugo rabo, kmet. Kmečko gospodarstvo zahteva celega moža, izobraženega za svoj poklic.

Zakaj naletimo po deželi na tako malo vzornih gospodarstev, zakaj se naše kmečko ljudstvo — mali kmet — v tako malo slučajih in tako nerad okorišča s prekoristnimi pridobitvami na polju umnega kmetijstva in narodnega gospodarstva? — Večinoma ni dovolj strokovno izobražen za svoj težak stan.

(Dalje)

Najvažnejše poglavje vzgoje.

(Kateheza za višjo skupino ljudskih šol, odobrena pri katehetski konferenci v Ljubljani.* Sestavil katehet P. Regalat Čebulj.

V.

Ko je stari Tobija menil, da se mu bliža smrt, je poklical svojega sina in mu je dal obilno lepih nauk. Med drugim mu je dejal: „Varuj se, moj sin, vse nečistosti!“ (Tob. 4, 13.) Dragi učenci, te Tobijeve besede vam kličem tudi jaz. Varujte se vse nečistosti v mislih, željah besedah, zlasti v dejanju! V kateri zapovedi je vse to prepovedano? ... Marsikaj ste sicer o 6. zapovedi že slišali, vendar naj vam danes vnovič o tem važnem predmetu govorim. Posebno bi vas rad opozoril na to, kar napeljuje v nečistost.

Ker veste, da je od čistega življenja odvisna vaša časna in večna sreča, zato sem prepričan, da me ne boste samo pazljivo poslušali, ampak da boste tudi po danih naukih živeli. Da vam bo cel poduk bolj razumljiv in koristen, zato se bomo ozirali na čisto življenje sv. Alojzija. Kajneda, tega nedolžnega svetnika hočemo po moči posnemati!

Poglejmo, kako se je sv. Alojzij, varih čistih duš, ogibal vsega, kar bi moglo le količkaj potemniti njegovo nebeško-lepo čistost.

1. Sv. Alojzij je pazil na svoje oči, ker je dobro vedel, da radovedni pogledi kaj lahko vodijo v nečistost. Ne samo, da ni gledal nič nespodobnega, še celo od dovoljenega je obračal svoje poglede. Ako mu je poslala mati dvorno gospo z raznimi naročili, je ni sprejel v sobo, ampak jo je kar med vrati odslovil. Sorodnih gospa ni poznal,

* Sred. kat. vpr. 372: „Kaj napeljuje v nečistost?“

ker jih ni nikdar pogledal. Dve leti je bil na španskem kraljevem dvoru. In v tem ne kratkem času, je samo enkrat pogledal cesarico Marijo, toda še takrat le mimogrede. (Se morda kratko ponovi.)

Ne rečem, da bi sv. Alojzija v tem popolnoma posnemali; saj ni vsak pogled prepovedan. So stvari, ki so čisto nedolžne; te lahko gledamo brez greha. Sv. Alojzij tudi teh ni gledal iz velike ljubezni do Boga in do sramežljivosti. Druge so nesramežljive, zlasti taki deli telesa, ki morajo biti zakriti. Ali je dovoljeno te gledati? Iz zelo važnega vzroka in ne iz poželjivosti bi se smelo, drugače nikakor ne. Ako bi hoteli videti vse brez razločka, kako lahko bi se prikradel v srce nečisti duh. Po radovednih pogledih se vzbujajo nečiste misli, želje, ki so grešne, ako vanje dovolite. Ker torej radovedni pogledi pogosto zvodijo v nečistost, zato bodite zelo oprezni. Pazite na svoje poglede doma, kadar se drugi oblačijo ali slačijo, na cestah, pred izložbami, pri kopanju. Ako vam pogled na katero osebo ali stvar zbudi nečiste izkušnje, obrnite svoje oči od nje ter je v prihodnje rajši nikar ne pogledajte. (Vpr.: Kaj torej vodi v nečistost? . . .)

2. Rekel sem, da sv. Alojzij iz ljubezni do čistosti, še dovolj-nega ni pogledal, koliko manj nedovoljeno, nespodobno.

a) Med take nedovoljene stvari šteje katekizem nespodobne podobe, ki tudi napeljujejo v nečistost. To so take podobe, ki predstavljajo ljudi popolnoma nage ali na pol oblečene, v nespodobnih kretnjah, v objemu, poljubovanju. Dandanes je vse polno takih nesramnih podob. Povsod jih najdete: v knjigarnah, knjigah, izložbah, časopisih, na razglednicah, lepakih. Nespodobne podobe so zanjke nečistega duha. Ako bi take podobe z dopadenjem ogledovali, bi grešili, srce omadeževali. In kako lahko in hitro se to zgodi! Če bi jih pa celo drugim kazali, bi se vnovič pregrešili. Zakaj? Ker bi hoteli bližnjega v greh zapeljati. Ako nespodobno podobo zapazite, obrnite se od nje. Če bi vam jo kdo ponujal, je nikar ne sprejmite. Ako bi je vam le vsiljeval, vrzite jo v ogenj. In če imate doma, morda na steni, kakšno nesramno podobo, odstranite jo, ali vsaj prosite starše, da jo uničijo. Boljše je, da podoba zgori, kakor da bi vaše duše trpele v večnem ognju. (Vpr.: Kaj še napeljuje v nečistost? . . .)

b) Sv. Alojziju so bile podučne, vzpodbudne knjige vedno drage. Rad jih je prebiral, da bi se iz njih naučil vedno spoznavati in ljubiti Boga. Najlepša knjiga mu je bil sv. križ. V njem je bral kaj je greh, koliko je vredna njegova duša ter kako velika je ljubezen božja. Iz njegovega govorjenja in življenja ter iz njegovih pisem lahko spoznamo, koliko vzvišenega se je iz te knjige naučil. (Vpr.: Kakšne knjige je sv. Alojzij rad prebiral? . . .)

Sedaj se mnogo bere. Žal, da več slabega, kakor dobrega! Večkrat sem vas že svaril pred slabimi spisi, ki tako zelo škodu-

jejo. Kakor vodi branje veri sovražnih knjig v nevero, tako napeljuje prebiranje nenravnih knjig in spisov v nečistost. V tem oziru se sedaj povsod silno greši. Zdi se, kakor da bi se bil cel pekel zaprisegel, da hoče z nenravnimi knjigami in spisi preplaviti ves svet in v največo nesrečo pahniti ljudi. Vse je polno knjig, brošur, podlistkov z ostudnimi romani, novelami, pesmimi. V njih se smeši čisto življenje, hvali nečisto ter se tako napeljuje v nečistost. Ljudje take knjige kupujejo, bero ter drugim posojajo. Prebiranje takih spisov napolni srce s počutnostjo ter polagoma zamori vse plemenite misli in želje. (Vpr.: Kakšno branje napeljuje v nečistost? ...)

Zato iz rok knjigo, ki nikoli ne koristi, ampak grozno škoduje! Zakaj bi brali stvari, ki naredo človeka sanjavega, upornega, sirovega, nesrečnega! Radi berite dobre knjige in spise, ki bistre in izobražujejo duha, krepe voljo v dobrem ter blažijo srce.

3. Kako je sv. Alojzij pazil nase, ko se je oblačil ali slačil! Kakor hitro je dejal nogo izpod odeje, jo je brž z obleko pokrnil. In ko se je zvečer slekel, je prekrižal posteljo in sebe ter se je takoj spodobno odel. Nikakor pa ni mogel trpeti, da bi mu kdo videl golo roko ali nogo, kar bi seveda ne bilo grešno. Pri oblačenju ali slačenju mu je moral njegov strežaj pomagati. To je bilo nedolžnemu mladeniču zelo mučno, ker se je sramoval, da bi ga kdo videl napol oblečenega. (Ponovi!)

Božja volja je, da se oblačimo. Z obleko ohranimo zdravje ter varujemo sramežljivost. So pa ljudje, ki se iz ošabnosti zelo gizdavo oblačijo. Žele, da bi jih vse gledalo, da bi vsem dopadli. Kako lahko tako nečimerno skazovanje zbudí v drugih poželjivost. Le-ta se pa še hitrejše razvname z nespodobno obleko. Obleka je nespodobna, ako je tako narejena, da ne pokriva popolnoma, ali vsaj deloma ne, ali da le prozorno pokriva take dele telesa, ki jih vsak sramežljiv človek zakriva že pred lastnimi pogledi, koliko bolj pred pogledi drugih ljudi. Ljudje, ki se tako oblačijo, bodo kmalu čistost izgubili, ako je že niso. Nekatero ženske se včasih tako oblačijo, da se vsakemu poštenemu človeku studi. Pravijo, da je taka moda. Toda ne pomislijo, da s tem same sebe kaj malo spoštujejo ter da mnogo ljudi zapeljejo v ostudne misli in grdo poželjenje. (Vpr.: Kaj še napeljuje v nečistost? ...)

Bodi vaša obleka vedno spodobna. Naj domači poskrbe, da deklice ne bodo nosile tako zelo kratke obleke, kar se tolikokrat dogaja. (Učenke, vas še posebej opominjam, ne nosite obleke, ki bi bila na prsih preveč izrezana, ali bi bila pretesna, ali bi bila na omenjenih krajih prozorna, ali sploh nespodobna, pohujšljiva.) Pazite, da boste pri kopanju vedno primerno oblečeni tudi ako se kopljete sami. Bodite zmeraj spodobni zaradi sebe, pa zaradi bližnjega. Ne pozabite, da je pri vas angel varih ter vsevedni Bog.

(Dalje.)

O vzgoji volje.

(Predaval mestni učitelj K. Simon.)

(Konec.)

To so notranji pomočki, ki pomorejo k tvorjenju, ojačenju, ali pa uničenju gotovih dušnih položajev, katerih uporaba se pa mora vsekakor izvršiti pred nastopom zunanjih pomočkov.

Zunanje sredstvo za naše osvobojenje je gojenje telesnega zdravja. Volja in nje najvišja oblika, pazljivost, sta nerazdružni od živčnega sistema. Če je živčevje oslABLJENO ali izčrpano, ni več mogoč kak napor, ali kaka vztrajnost. Telesno oslABLJENJE spremlja slaba volja, slaba pazljivost. Zdravje je predpogoj daljšega in močnega pojava volje. Kvarno vplivajo: oslABELI želodec, slabo in neprimerno hranivo, mrzle noge, zaspanost, razdraženost, nervoznost, potem tudi nezmernost, bivanje v neprilichnih, nesnažnih, zaduhlih in zakajenih prostorih, utrujenost, lenoba, itd. Važno je gojenje dihanja, dobrega telesnega držanja, gibanje mišic, počitek, itd.

Pravilno telesno gibanje vzbuja živahno in krepko prebavljanje, pospešuje urnejši tok bogatejše krvi in hitrejše odpravlja razkrajajoče snovi.

* * *

Ako se zdaj pregledno ozremo na naša izvajanja, vidimo: da smo najprej spoznali bistvo sovražnika ali „pretečega zla“, brezvoljo, ki ovira našo samoobvlado; potem smo določili končni smoter, spravili smo s pota napačni filozofski teoriji o neizpremenljivosti značaja in absolutno prosti volji, nadalje smo tudi psihološko preizkovali voljo ter sredstva za osvobojenje.

Te teorije moramo praktično prenesti na življenje učenčevu ali dijakovo; to se pravi: moramo zdaj natančno preiskusiti posamezne nevarnosti, ki prete nraVni samostojnosti dijaka, in pa tudi pomoč, ki jo proti njim lahko najde v sebi in zunaj sebe.

Dijaku preteči sovražniki so: meglena občutna naslada, čutnost, lenoba, tovariši, popivanje, gostilniško življenje, pobitost, brezpogumnost in lažisklepi ali zofizmi lenuhov. Pomoč pa mu dajejo: vera, čednost, veselje do dela, javno mnenje, učitelji, veda in vpliv „velikih mrtvih.“

Silna sovražnika mladine sta čutnost in lenoba. Vsaka nizkotna strast ima v sebi v nekem zmislu lenobo. Skoraj lahko rečemo: vse nizkotne strasti so ohlapljenje volje. Kdor je strasten, ni več gospodar v svoji hiši. Strast je zmagujoča živalska narava, ki otemnuje in zaslužnjuje razum. Še nevarnejši od strasti so pa morebiti nekatere duševne moči. Katere? — Vsaka duševna moč je nevarna naši volji, ako deluje v istem zmislu kakor lenoba; ugodna pa ji je, ako deluje lenobi v nasprotnem zmislu. Prve moramo zatirati, druge pa jačiti do najvišje moči.

Meglena občutna naslada prepoji zlasti mladim ljudem moč domišljije toliko časa, da se razvije bujna sanjavost in brezsmotrno poželjenje, ki je navadno vzrok žalostnih samotnih navad. Dober domači hišni, pa tudi šolski red brzda in kruti kolikortoliko vsakega dijaka. Naloge ga zadržujejo, častihlepnost in skrb za izpit ga pa silita k rednemu življenju. Tedaj nima časa za dolgotrajno sanjavost. Nevarnost pa se poveča, ko zapusti kraj in starše podavši se v mesto, na višje šole. Rast je večinoma dovršena, spolnost pobarva mišljenje, življenje kipi in zaplami ljubezen. Ta trenutek je odločilen za življenje. Ako se to kipenje ne oprime poštenih, častnih opravil, se lahko zaleti v nizko in sramotno veseljačenje. Ta boj je hud in zahteva vso moč vojne umetnosti.

Dijak, ki se vdaja čutnosti, izgublja zdravje. Izgleda stari-kav, gine mu mozeg, slabijo mu mišice, i. t. d.; množijo se znamenja propadanja: barva blede, oči so kalne, poželjive, temnoobrob-ljene, nastopa utrujenost. Duh izgubi prožnost, pozornost je slaba, narašča gabna lenoba, delo se izpremeni v tlako. Značaj postane žalosten, mračen, oduren, brezupno potr. t.

Proti takemu navalu se je treba resno upreti. Zmaga je sicer težka, pa je obenem znak častne samoobvlade. Najprej naj se resno uredi spanje: pojdi spat, kadar si truden in vstani takoj, ko se prebudiš in je že čas vstati. Uravnaj si hranitev ter se ogiblji razdražljivih jedi, preobilnega mesa, težkega vina. Ne sedi predolgo, bivaj v zračnem in solčnem prostoru, sprehajaj se do utrujenosti vsak dan in preudari delo za jutri. Izogiblji se namoč predstav, ki vzbujajo čutnost; prav tako se ogiblji opolzkih romanov in listov ter lahkoživih tovarišev; poišči tudi drugo stanovanje, ako ti sedanje v tem oziru ni primerno. Vdaj se pa duševnemu delu, ki napolnjuje in prevzema tvoje misli, ter beži, dokler je še čas! Redno, urejeno in veselo delo te gotovo in trajno ozdravi.

Poleg tega najhujšega sovražnika ima učenec še sovražnike druge vrste: to so tovariši malopridneži. V četi malopridnežev je sicer tudi tekmovanje, a isto je brezmiselno. Zavedejo te in potem z njimi tekmuješ: kdo da bo bolj len, nagajiv, protiven, uporen, pijan, razuzdan, nenraven, i. t. d. Mlad, duhovit in značajan mož se čuti v taki okolici povsem tujega; gabi se mu; zapusti jo in je rešen.

Lenuhi imajo tudi svoje lažiskelepe, svoje zofizme. Lenoba se hoče, kakor vsaka strast, olepšati pred razumom. Lenoben dijak n. pr. se izgovarja: Za učenje mi manjka časa, ker moram skrbeti tudi za zaslužek. Tako se vara. Drugi tak paglavec morda prizna, da ima dovolj časa, da pa ne gre na delo, ker ni zanj razpoložen; potreboval bi preveč časa, da bi prišel v tir. Tretji se ustraši preobilnega dela. Četrta toži, da mu ne gre v glavo. Čas, veselje in razum pa ima za predolgo spanje, pohajkovanje, popivanje, raz-

uzdanost, kartanje, kadenje, sirove šale, umazane knjige in še kaj hujšega.

Taki so tedaj sovražniki mladega dijaka. Ima pa tudi opore, kakor smo prej omenili, ki mu pomorejo kvišku, ki mu ojačijo voljo in krepijo delavnost.

Prvi in najboljši pomoček mu je vera, religioznost; brez te ni morale, ne čednosti. Na njih temelji značajnost. Tu najdemo zanesljivo tolažbo, mir in srečo v vseh, tudi najhujših položajih. — Ta točka zase bi bila lahko veliko poglavje; a naj zado-
stuje toliko.

Uvaževanja vreden pomočnik dijaku je delo. Prazno, brezsmotno in brezplodno je življenje brez dela, življenje ni šala. Pridnemu delavcu je vsakodnevni uspeh na veliko veselje, ki mu raste od dne do dne. Veselo, plodno delo da življenju pravi zmisel. Pridnega človeka ne begajo malenkostne skrbi, trpljenje in neznosni dolgčas, ki muči lenuha; njegovo življenje mu lahko zavido-
damo. Lenuh pa sam sebe muči in križa. Ker delo zahteva trajno, nepretrgano silo in napor, je izvrsten vzgojitelj volje. Zlasti duševno delo je važno, ker zahteva pokorščino vseh misli; in to je skrivnost sreče; tu tiči „kamen modrih“.

Ali sreča, ki jo nam ponuja delo, ni samo negativna. Ona nas tudi dviga nad veliko množico ter nas zaupno uvrščuje v družbo največjih in najplemenitejših duhov vseh časov, dočim se lenuh čedalje bolj potaplja v neumnosti.

Kako pa pomaga dijaku okolica, to je javno mnenje in učitelji?

V resnici dijak ni nikdar sam in ni nikoli navezan le na svojo lastno pomoč. Njegovo prizadevanje podpirajo še: Rodbina, neposredna okolica, ljudje domačega kraja, in sicer s svojim priznanjem, s podvojeno naklonjenostjo in simpatijo; ob posebno sijajnih uspehih se pridruži še priznanje širše javnosti.

Moč javnega mnenja je tako silna, da ne moremo prenašati znamenj neugodnosti niti od znancev, niti ne od oseb, katere bi smeli po pravici zaničevati.

Najboljše, kar učitelji dajo učencu ali dijaku, pa ni ravno pouk ali predavanje. Ne, to je praktično delo, to je stik med učiteljem in učencem, ki daje pouku višjo vrednost. Učiteljevo bodrilo, zgled in zaupnost vodijo učenca k samozavestni delavnosti, k samostojnosti; navajajo ga do lastnega dela, malih predavanj pred tovariši, preprostih, jasnih poročil o prečitanih knjigah i. t. d. Pouk postane rodoviten, uspešen.

Končno vplivajo na učenca tudi „veliki mrtvi“. Ako je učenec osamljen, ako nima živih pomočnikov v svoji okolici, tedaj mu lahko služijo „veliki mrtvi“ s svojimi krasnimi zgledi v boju za ohranitev нравne navdušenosti. Čtivo o njih zapusti globoke in

trajne vtise. Tako na primer vzbuja Sokrat še po preteku dveh tisočletij v mladostnih dušah najčistejšo gorečnost in navdušenost. Seveda pa ti „veliki mrtvi“ nikakor ne morejo popolnoma nadomestiti vestnega vodstva izkušenega, nežnočutečega učitelja.

Sklepam: Ta razprava nam je pokazala, koliko ložja bi bila naloga samoobvladanja, ako bi v ljudski vzgoji vse stremilo za velikim smotrom. Pripomnim, da se je pri nas v tem oziru v zadnjih letih že preobrnilo na boljše. — Sicer boj proti lenobi in čutnosti ni lahek, vendar pa dajejo zaupanje duševni pomožni viri, katoliška Cerkev, avtoriteta živih in mrtvih in javno mnenje. Delo temeljitega poboljšanja je mogoče. Vrhutega pa tudi socialna vprašanja silijo, naj se ne odlaga več tako potrebni preustroj vzgojnega sistema. Plemenito, plodonosno in srečonosno je samoobvladanje. —

Razredni učitelj.

Piše Iv. Š.

(Dalje.)

Dnevnik.

V zadnjem članku sem že omenjal, na kaj se je zlasti pri pripravi ozirati, danes pa si oglejmo zrcalo razrednega učitelja t. j. njegov — Dnevnik. Že zunanost Dnevnika bodi čedna. Po zunanosti se večkrat sodi notranost in skušnja uči, da po pravici. Zrcalo mora biti čisto, da se v njem pokaže čista podoba tvoja: tako bodi tudi tvoj Dnevnik čist, snažen, čedno pisan, če hočeš, da te pokaže učitelja-vzgojitelja! Veliko hrupa se je bilo dvignilo svoje dni proti uvedbi Dnevnika, toda danes lahko trdim, da ga skoraj ni učitelja, ki bi ga ne pisal, ker je prepričan, da je dobra priprava za pouk — toliko vredna, kakor blagodejen dež za izsušeno zemljo. Pa Dnevnik je takorekoč tudi naš vzgojitelj, ker nas sili, da se dan za dnem izpopolnjujemo in s tem sami sebe vzgojujemo.

V tej samovzgoji tiči zelo veliko; saj kdor ne zna in se tudi ne prizadeva vzgojevati samega sebe, ta tudi drugih ne bo mogel. Vsako rubriko v Dnevniku pravilno izpolni, predmete uvrsti po urniku¹ kake izpremembe zabeleži z vzrokom v opombi, direktni pouk beleži s črnilom, indirektni pa z rudečilom, če imaš pouk v oddelkih, ter končno opremi Dnevnik tudi s pivnikom. Piši pa Dnevnik vedno en dan prej: in ne pozabi, da priča o tebi, kaj in kakšen si. Wie wir sind, sind unsre Kinder, pravi Herder.

Razrednica.

Ta knjiga je regulator šolskega obiska. V red jo moraš spraviti takoj v začetku šolskega leta. Na prvi strani ne pozabi na inven-

tarno številko. V prvo rubriko ne piši tekočih števil, ampak katalogne številke; prav storiš, ako pustiš to rubriko toliko časa prazno, da urediš in spišeš katalog. V drugo rubriko vpišeš rodbinsko in krstno ime, kar pa ne zadošča. Vpiši še bivališče, rojstvene date ter ime oskrbnika in sicer zato, da imaš vse takoj na vpogled, kadar pišeš šolske zamude ali pa pošiljaš opomine.

Zamude vestno vsak dan beleži, poizveduj po vzrokih, vsakih 15 dni jih sumiraj za vsakega učenca posebej, a vsak dan pa za vse skupaj, kar zabeležiš na zadnji strani. Koncem meseca pa seštej vse zamude. Ako je kak dan bilo prav mnogo odsotnih, navedi na zadnji strani v končni rubriki tudi vzrok, n. pr. slabo vreme, semenj itd. Vestno tudi beleži v rubrike »naznanjen,« »opominjan,« »posvarjen,« »kaznovan«.

Opozarjam tudi na »Opomnjo,« da nanjo ne pozabiš, ampak da jo od slučaja do slučaja uvažuješ.

Razrednica nam nudi takoj v pogled na šolski obisk za vsakega posameznega, kakor tudi za ves razred. Kaže nam marljive in zanikarne učence oziroma starše. Preden pa se odločimo, da kakšnega očeta naznanimo za kazen, skušajmo ga pridobiti izlepa; ako pa ta način nič ne izda, tedaj se držimo zakona. Žalostno pa je, da nobenih drugih zakonov tako ne zametujejo kakor ravno šolske in da so po tem očitku prizadete uprav šolske oblasti pa tudi učitelji. Katera sodnija bi pustila, da bi se ji pozvanec, ki bi v bližini nje stanoval, po dve leti odtegoval in bi ne prišel blizu!

Kaj pa šolski sveti?! — Gobo v roke pa molčimo, da nas ne bodo tožili...

Podrobni učni načrt.

Kakor je važna priprava za vsak posamezen dan, tako je važna tudi priprava za celotno leto. Ta priprava se pa ne da sestaviti v par dneh, zlasti še ne, ako ne poznaš učencev in si dobil nov razred. Pri celoletni pripravi t. j. pri sestavi podrobnega učnega načrta ne gre samo za razdelitev snovi, ki jo zaukazuje normalni učni načrt, ampak gre zato, da snov polagamo na psihološki temelj, na učenčevo duševno obzorje, ki pa se dan za dnem menjava. Nemogoče je vedeti učitelju pol leta naprej, kako daleč bo razbistril učenčev razum in kaj bo lahko še nanj vse gradil. Vendar je podrobni učni načrt za vsakega učitelja tako potreben, kakor mornarju kompas. Gradi pa naj si ga sproti mesec za mescem, opirajoč se na učenčevo duševno obzorje, na čas in na krajevne razmere in zahteve. Tako si bo v teku leta sestavil podrobni učni načrt, ki bo primeren za dotični razred, oziroma šolo.

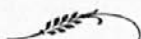
Žepni ali ročni zapisnik.

Preden si urediš katalog, spiši učence v žepni zapisnik. To je potrebno zato, da lahko takoj zaznamenuješ napredek in učenje

posameznih otrok. V žepni zapisnik pa si lahko zabeležiš tudi še kake druge posebnosti in lastnosti učencev.

Žepni zapisnik naj ti nudi vedno jasno sliko o napredku, o vrlinah, o slabostih tvojih gojencev. Žepni zapisnik te tudi obvaruje, da koga ne zapostavljaš, te sili, da vsakega učenca večkrat vprašaš, in da tvoj razred ne kaže luknjičastega znanja, ampak da vsak učenec o vsem tem, kar se je v razredu učilo, tudi nekaj ve.

(Dalje.)

Boj šole proti alkoholizmu v inozemstvu.

Župnik A. Mrkun.

V mnogih državah se poučuje že v ljudskih šolah alkoholno vprašanje. Najprej so vpeljale Združene države Severne Amerike protialkoholni pouk v ljudskih šolah. Na čelu tega gibanja je bila neka Marija Hunt.

Uvidela je velikansko gorje, ki ga napravlja alkoholizem. Spoznala je, da bi se boj proti alkoholizmu najuspešneje vodil, ako se mladina o tem vprašanju temeljito pouči. Delo je bilo težavno. Toda energična ženska se ni strašila napora in nasprotovanja. Največ po njenem prizadevanju se je polagoma vpeljal v vseh 45 Združenih državah protialkoholni pouk v ljudskih šolah. Tako n. pr. je v državi Illinois predpisano, da se mora poučevati o alkoholizmu v vseh državnih šolah, ki dobivajo državno podporo. Učenci od tretjega šolskega leta dalje se poučujejo vsako leto o bistvu in posledicah alkoholnih pijač, in sicer deset ali tudi več tednov, vsak teden po štiri ure. O tem predmetu morajo tudi izkušnjo napraviti. Učne knjige morajo ustrezati posameznim stopinjam.

V vseh učiteljskih in podobnih zavodih se mora poučevati alkoholno vprašanje po najboljših metodah. Noben učitelj ne more poučevati, ako ni naredil dovoljne izkušnje iz tega predmeta. Tudi v Kanadi, ki je soseda Združenim državam, se v javnih šolah poučuje o alkoholnem vprašanju. Učitelj mora te reči natančno obravnavati in pokazati vse nevarnosti, ki prete ljudstvu po opojnih pijačah.

Na Angleškem ima šolstvo drugačno podlago kakor v drugih državah. Zato je tudi tukaj protialkoholni pouk drugačen. Tu prireja društvo »United Kingdom Bound of Hope Union« predavanja po vseh ljudskih šolah v alkoholnem vprašanju. Temu društvu pripada 3.500.000 otrok. Društvo je imelo že pred nekaj leti 17 potovalnih učiteljev, ki hodijo od šole do šole in predavajo učencem in učiteljem o alkoholizmu. Do meseca junija 1900 je to društvo že pridilo 34.617 predavanj, ki jih je poslušalo 3.838.525 otrok in 127.072 učiteljev.

V Belgiji se je leta 1892 vpeljal v ljudskih šolah protialkoholni pouk. Po šolah se ustanavljajo za učence treznostna društva.

Na Francoskem so začeli s protialkoholnim poukom leta 1897. Minister Rambaut je tedaj izdal odlok, da se vpelje protialkoholni pouk v učiteljiščih, v višjih in nižjih ljudskih šolah. Pouk je priložnosten, to je podaja se ob raznih priložnostih, pri računstvu, fiziki, naravoslovju in francoskem jeziku.

Na Švedskem je bila sklenjena postava, ki ukazuje protialkoholni pouk, leta 1892.

Na Danskem imajo učitelji navodilo za alkoholni pouk v abstinentnem berilu, ki ga je spisalo dansko društvo abstinentnih učiteljev.

Izkušnja uči: 1. V vseh državah, kjer je alkoholno vprašanje na dnevnem redu, prevladuje mnenje, da je tudi šola dolžna bojevati se proti alkoholizmu. 2. Način pouka je v raznih državah različen. V nekaterih državah je pouk sistematičen kot poseben predmet, drugod je pouk priložnosten.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Odlikovanje. Rednemu profesorju katehetike in pastoralke na dunajskem vseučilišču, dr. Henriku Swoboda, je podeljen naslov in značaj dvornega svetnika.

Imenovanje. Č. g. Markošek Ivan, katehet na meščanski šoli v Mariboru je imenovan za kateheta in profesorja na ondotni realki; na njegovo mesto je prišel stolni vikarij č. g. M. Petelinšek.

Prva konferenca, ki jo je sklicalo »Društvo slov. katehetov« dne 4. oktobra, je že petintrideseta, odkar deluje ta naša organizacija. Udeležba je bila povoljna. Predsednik kanonik Kržič je omenjal najprej počitniško katehetsko prireditev v Zagrebu ter se je zahvalil slov. udeležencem, imenoma še predavateljem, ki so s svojimi izbornimi referati proslavili slovensko katehetsko društvo. — Nato je bil posvet o došlih dopisih in prošnjah. Sklenilo se je vsled poziva duhovščine v moravškem dekanatu,

da društvo potom p. n. ordinariata vloži prošnjo na dež. odbor za remuneracijo tistim katehetom po deželi, ki imajo primerno veliko pouka v šoli, dasi niso na štiri- ali večrazrednicah. —

Glede rokopisa »Priprava otrok na prvo spoved« so bili navzoči mnenja, naj nekateri izmed katehetov spis pregledajo; pri prihodnjem sestanku pa naj bo splošen razgovor. Opozarjamo na ta velevažni posvet že sedaj!

Nadalje je tajnik Čadež prečital po dr. M. Gattererjevem spisu prirejeno katehetično predavanje, ki naj bi se združilo n. pr. z liturgičnim poukom o zakramentu sv. zakona v 8. razredu, ali pa bi bilo primerno za ponavljalne šole in za učence, ki zapuščajo vsakdanjo šolo. — Nasvetovalo se je nekaj izprememb in nekaj dodatkov, ter se bo izdelek lahko priobčil v našem listu.

Pomenek je bil slednjič tudi o pogrešeni letošnji knjižici Mohorjeve

družbe, ki so jo naslovili: »Molitvenik za šolsko mladino«. O tem delcu izpregovorimo v predalu za slovstvo.

Ustanovni in občni zbor katehetskega društva s sedežem v Trstu je bil dne 11. septembra na Kozini. Odbor se je konstituiral takole: Predsednik Milko Šašelj, župnik v Klancu; podpredsednik Šime Frulić, župnik v Grdoselu; blagajnik Ivan Slavec, kanonik, Opčina; tajnik Gabriel Piščanec, mestni kaplan v Trstu; odbornik Luka Halat, kaplan v Lovrani.

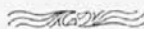
Opozorilo. § 8. naših društvenih pravil se glasi: Kdor zaostale članarine kljub dvakratnemu opominu ne plača — ni več član »Društva slov. katehetov«. Temu pr v e m u opominu pristavimo, da je na vse strani najpripravnejše, če se članarina pošlje obenem z naročnino ob novem letu.

Pa le ni tako brez nič katehetska služba, če beremo, da se je na Dunaju za neko izpraznjeno mesto meščanskega kateheta potezalo čez 40 kompetentov. Žalostno pri tem je dejstvo, da je videti v tolikem številu prosilcev nekaj beg iz dušnopastirskega delokroga.

Tirolski katehetski tečaj v Inomostu začetkom meseca septembra je bil zelo dobro obiskan. Tujih in domačih duhovnikov se je bilo na-

bralo 338. Pozdrave so poslali škofje Katschthaler, Altenwiesel in Egger. V pozdravnem pismu kardin. Katschthalerja so bile tudi sledeče bodrilne besede: »Želim iz dna srca vašemu tečaju božjega blagoslova, da bi donesel obilo koristi. Naj napolni vse udeležence z novim ognjem in z novo ljubeznijo do tako važnega katehetskega poklica; naj da novega poguma, da se bodo vsi prej ko slej z veseljem lotevali nelahke naloge, ki jo imajo kot vzgojitelji mladine. Kdor koli zvesto in v duhu Gospodovem obdeluje ta vinograd, temu ne bo odšlo večno plačilo nebeškega prijatelja otrok, kajti tisti, ki druge vzgajajo v pravičnosti, se bodo svetili kakor zvezde in perpetuas aeternitates«.

O posameznih referatih bomo skušali dobiti točnih podatkov. — Kakor v Zagrebu, so tudi v Inomostu priredili obiteljski večer, ki je privabil poleg zborovalcev mnogo odličnih mož in žena. Tvarina je bila kaj primerno izbrana. Mestni župnik in bivši katehet A. Ender je govoril o dolžnostih staršev z ozirom na otroke v predšolski in šolski dobi; msgr. dr. Waitz je isto stvar nadaljeval z ozirom na mladino, ki se poslovi od šole.

Katehetske beležke.

Sv. obhajilo otrok v Rimu. Kardinal Respighi je izdal za mesto Rim poseben izvršilni dekret glede prvega sv. obhajila, kajti javne šole so tam duhovniku zaprte, razmere silno neugodne tako, da je nemožno v celem obsegu izvršiti prvotni dekret svetega očeta o zgodnjem prvem sv. obhajilu. Respighi ukazuje, naj rimski župniki ob nedeljah zbirajo in vabijo šolske otroke k nedeljski katezezi ter najjih tu pripravljajo za sv. zakramente. Lahko si mislimo, kako žalostno izgleda taka šola, ko se odzove povabilu le malenkostno število otrok ter je ves pouk le pomanjkljiv in površen, saj prave katezeze niti imeti ne morejo.

V cerkvi se napravijo posamezne gruče, večje in manjše; v sredi stoji katehet, župnik, redovnica ali pa kak vnet svetovnik, ki naprej pripoveduje katekizmove stavke, otroci pa za njim ponavljajo, marsikateri se pa tudi smeja in norce brijejo. Dostikrat je med njimi tak vrišč, kakor v kaki židovski šoli. Pa še k temu pouku ne more župnik nikogar siliti. Po navodilu kardinalovem naj v svojih pridigah vplivajo na starše, da bi se ne protivili posebnemu pouku in pa prejemanju sv. zakramentov. — Tako je v deželah, kjer zavladajo framasoni s svojimi proticerkvenimi postavami!

Katehetsko delo na evhar. kongresu v Madridu. Ob prostem času so zborovali za časa zadnjega kongresa tudi razni odseki razdeljeni po narodnostih. Poglavitni predmet, ki so se o njem razgovarjali, je bil dekret sv. očeta o pogostnem in zgodnjem obhajilu. Tudi nemškogovoreči udeleženci so imeli svoje zborovanje. Zanimiv referat je imel dekan Kamp; govoril je o dolžnostih staršev in učiteljev glede sv. obhajila otrok. Času primerno snov si je izbral tudi nadučitelj dr. Weber: Sv. obhajilo in vzgoja značajnosti.

Oskrbi si »Podrobni načrt za poučevanje veronauka na ljudskih šolah«; izdalo ga je društvo slov. katehetov, naroča se v Katol. bukvarni. Mlajšim gg. veroučiteljem to prepotrebno navodilo pri katehizaciji morda še ni znano, zato opozarjamo vsakega: Naroči, beri, olajšaj si delo! — Cena 80 stotink v Katol. bukvarni.

Jutranja in večerna molitev. Stara navada — železna srajca, pravi pregovor. Vsakdo ve, da velja ta rek tudi o molitvi. Otrok naj se navadi, da bo takoj v mladostni dobi redno in skrbno opravljal svoje molitve, da se bo nad njim uveljavila beseda sv. pisma »Mladenič vajen svoje poti, tudi v starosti z nje ne stopi.« Da se otroci privadijo redne molitve, zato morajo skrbeti seveda najprej starši. Ker pa so roditelji dostikrat zani Karni, brezbrizni, mora s tem večjo vneto katehet priporočati molitev, pa tudi prepričavati se, ako mladina izvršuje to važno dolžnost. Da bodo otroci imeli večje veselje do jutranje in večerne molitve, naj katehet ob početku šolskega leta skupno z njimi prebere ter razloži te kratke molitve, kakor jih ima katekizem v »Dodatku«. Prepričal se bo, da je bilo to potrebno in da se bodo otroci radi oprijeli te molitve...

Ne pregloboko! Zelo razširjena je napaka med kateheti, da se ne zatope v mišljenje otrokovo, da vsled tega svojega govorjenja in razlage ne prilagode otrokovi zmožnosti in plitvemu umevanju. Že sv. Frančišek Saleški

je rekel: »Ako poveš ljudstvu kako stvar v neprimerni obliki, mu nič ne poveš.« To velja še v desetkrat povečani meri za otroke. — Torej: Sentire cum pueris!

Na straži. Največ naše mladine se danes okuži in pokvari potom proticerkvenega časopisja. Brezvestni starši celo sami dovoljujejo otrokom, da uživajo to strupeno hrano, trgovci zavijajo svojo robo v umazanost liberalnega časopisja, po gostilnah in po ulicah se bahato ponujajo, kupujejo in čitajo veri, morali in spoštovanju do Cerkve sovražne publikacije liberalnih in demokratskih tiskarn in sicer na tak način, kakor bi bilo to nekako dobro ter zaslužno delo. Pohujšljivo časopisje se množi tudi pri nas od leta do leta, s tem pa raste tudi odgovorna in težka naloga za vsakega, zlasti še srednješolskega kateheta, da svari, zabranjuje, opominja in preprečuje, kakor in kolikor najbolj more. Naj se ne zadovolji samo z golim, kratkim in splošnim opominom, ampak naj pokaže sovražnike v celi opremi in s celimi imeni, kakršni so. O tem smo že enkrat govorili, pa še ponavljamo radi tega, ker v pohujšljivem časopisju tiči najnevarnejši kamen spotike za našo mladino, pa tudi zato, ker je presvetli knezoškof ljubljanski prav v zadnjem škofijskem listu sestavil za vse vernike jednat, pa primeren in potreben opomin glede slovenskih proticerkvenih časopisov, v katerem ponavlja cerkveno prepoved istih ter z očetovsko resnostjo opozarja na hudo, ki so je povzročili že slovenski liberalni časopisi med našim ljudstvom, pa osobito med mladino. Sotimo, da ta list ne sme ostati neznan ne odraslim ne mladim. Naj se torej prebere tudi v šoli, da se bodo otroci, da se bodo srednješolci vsaj zavedali nevarnosti, da bodo spoznali resnost škofovega svarila. Prepričajo naj se, da se liberalni in demokratski časopisi prepovedujejo ne toliko radi napadov na duhovnike, ampak radi tega, ker izpodkopujejo tla verstvu in moralnosti... Bodimo na straži!

Katehetova molitev. V Overbergovem dnevniku se nahaja ta-le lepa molitev: »Ustvari, o Bog, v meni čisto srce, da bodo po meni posvečeni tudi tisti, ki si mi jih izročil. Oče moj, pomagaj mi, da ne bom tvojim ljubljencem brez potrebe obteževal pouka, da jim ne bom dajal plev, mesto čistega zrnja, da se ne bom zadrževal predolgo pri manj važnih stvareh, in vsled tega zanemarjal najvažnejše.«

Več ur za krščanski nauk. Pretekle dni smo dobili več pozivov, naj katehetsko društvo porabi svoj vpliv, da bi šolska oblast dovolila za vse skupine dvo- in trirazrednih ljudskih šol po dve uri kršč. nauka na teden. K temu pripomnino, da se dovoljenje v ta namen že itak podeljuje, in sicer za vsako šolo posebej. Treba je samo prošnje na c. k. okr. šolski svet. Kn. škofijski ordinariat se taki ugodnosti seveda ne protivi. Označeno dovoljenje bi se zaprosilo za vse šole, pa menda ne kaže, ker bi nekateri gg. župniki bili preveč obremenjeni in bi le s težavo zmagovali vse delo.

Zakaj se trkamo na prsi? Marsikaj se v cerkvenem življenju in bogočastju zdi naravno, posebi umljivo; marsikaj je tako vsakdanje, da katehetu niti na misel ne pride, da bi otrokom razložil. Nekaj takega je tudi navada, da se pri raznih prilikah na prsi trkamo. Otroci posnemajo odrasle, delajo tako kot vidijo druge, ne vedo pa zakaj in čemu. Veroučitelj je dolžan tudi take »malenkosti« prilično razložiti. Da to stvar omenjam, me je napotila neka razlaga v dunajskem katehetskem listu, ki pa se mi ne zdi prav trdna in gotova. Neki katehet hoče, da bi trkanje v mnogih slučajih pomenilo toliko, kakor bi človek hotel prav posebno n a s e pokazati, n. pr. ko reče »Jagnje božje, ki . . ., usmili se n a s e«

itd. . . . Sodim pa, da je to liturgično dejanje popolnoma jasno in umevno, da pomenja žalost, k e s a n j e nad grehom, ponižanje. Na prsi se je trkal svetopisemski cestninar (Luk. 18, 13); hotel je s tem priznati svojo grešnost in nevrednost pred Bogom. Enako in podobno tudi mi izražamo svoje ponižanje pred Jezusom v najsvetejšem Zakramentu, ko prejemamo blagoslov, ko ga molimo pri povzdigovanju. Tu še posebej moramo — po navodilu katekizma — obžalovati svoje grehe, ki je zanje Jezus moral trpeti celo smrt na križu, na kar nas spominja povzdigovanje.

Trkanje tedaj znači in kaže človekovo ponižanje, obžalovanje greha. Seveda je treba to pri vsaki priliki otrokom posebej pojasniti. X.

Kruh življenja. Lvovski knezoškof dr. Bilczewski je nedavno objavil obsežen pastirski list z naslovom »Kruh življenja«. V gorkih besedah priporoča vernikom pogostno sv. obhajilo. Glede prvega sv. obhajila pa pravi: »Kjerkoli spoznajo starši ali predstojniki, katehet ali učitelj, da je kak otrok že v 7. ali 8. letu primerno poučen v verskih resnicah, da zna ločiti sv. obhajilo od navadnega kruha in da izraža željo po sv. obhajilu, tedaj smejo, da, morajo vzgojitelji želji otrokovi ustreči in ga spustiti k spovedi in sv. obhajilu, kajti otrok ima pravico do tega po božji in cerkveni postavi. Ker pa imajo pri nas otroci povprečno šele v 9. letu dovolj znanja v najvažnejših verskih resnicah, ker navadno šele v tej starosti zamorejo pametno ločiti, kaj je dobro in hudo ter ceniti vrednost evharističnega kruha, odrejam v soglasju z drugimi nadpastirji, naj se skrbi, da bodo otroci vsaj v 9. letu prejeli zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa.«

Učila.

Das Vater unsei; dargestellt von Ludwig Glötze, Historienmaler in München und Dr. Alois Knöpfler,

Profesor der Kirchengeschichte an der Universität in München. 2. Auflage. Neun Heliogravüren.

Freiburg in Breisgau. Herdersche Verlagshandlung.

V roke mi je prišla ta znamenita knjiga, ki utegne gg. tovarišem biti najbrž neznana. Priznati moram, da za razlago Očenaša doslej še nisem videl boljšega in obenem bolj umetniškega pripomočka, nego je označeno delo. Krasna knjiga v folio-obliki ima 44 strani razlage, vmes je pa devet originalnih slik, ki se jih izplača nabaviti že radi umetniške vrednosti.

Prva slika: Jezus uči apostole moliti na Oljiski gori. Kakor bistra studenčnica okrepi trudnega popotnika, tako potolaži molitev po Bogu hrepenečo dušo. Slikar je to pojasnil s prizorom, ki kaže jelena pri bistrem studentu.

Druga slika ima napis: »Mir ljudem na zemlji«. Nebeško Dete, ki prihaja na zemljo, je prineslo mir na zemljo vsem slojem; vsi ljudje (bogatin in revež, knez in berač, delavec in delodajalec) si podajajo roke v zavesti, da so otroci enega Očeta v nebesih.

Tretja slika pojasnjuje prvo prošnjo. S svojo smrtjo je Jezus zopet posvetil po grehu onečaščeno božje Ime. Gornji del slike: Sv. Trojica v božjem veličastvu. Spodnji del: Zastopniki vseh stanov na zemlji se klanjajo Bogu in mu izkazujejo božje češčenje.

Četrta slika. (Pridi k nam tvoje kraljestvo.) Božje kraljestvo na zemlji je sveta katoliška Cerkev, katere rojstni dan je na binškošni praznik. Vsled pridige sv. Petra je dobila sv. Cerkev ta dan velik prirastek. Vse to je slikar lepo izrazil, kakor tudi krščevanje prvih kristjanov.

Peta slika je med vsemi najlepša. Tu vidiš Jezusa, ki moli na gori: »Zgodi se tvoja volja!« Od zgo-

raj pa se ti drastično predočuje nesreča onih angelov, ki so se uprli božji volji v nebesih.

Šesta slika ponazoruje četrto prošnjo. Boljše bi skoraj ne mogel pogoditi te naloge, nego je storil slikar Glötzle. V lično soglasje je spravil dvojno stran te prošnje: Skrb za dušni in telesni kruh. Tu zapaziš v ozadju kmetiča, ki orje in moli. Na levi v cerkvi se deli vernikom dušni kruh v sv. obhajilu, na desni istotako v podobi božje besede. Krasna slika!

Sedma slika. Umetnik je porabil priliko o neusmiljenem hlapcu Gospodar sedi na tronu in zavrača vse prošnje za pomiloščenje nehvaležnega hlapca, ki ga odvajajo v ječo.

Osmaslika. (Ne vpelji nas v skušnjavo.) Najbolj živa in plastična se zdi ta slika. Skoraj ni treba razlage, ako otroci vidijo te nevarnosti, ki vodijo ljudi v skušnjavo in greh: Tu zapaziš skušnjavca satana poleg Jezusa na gori. Prerese te pogled na vsled pijače razgrete igralce; godba, plesišče — zraven pa zvedava mladina... vse kaže, kako dobro jo je pogodil umetnik. V kotičku zapaziš tudi Adama in Evo, ki sta prva podlegla skušnjavi; zadej na mostovžu se živahno razgovarjata pri vincu mladenič in mladenka, kar da katehetu priliko, da opozori na najhujšo skušnjavo in največjo nevarnost.

Devetaslika. Tudi ta je nekaj posebnega. Zmaj — simbol hudega, je spraval podse sedem nesrečnih, obupanih ljudi, ki značijo sedem poglavitnih grehov. V sredi globoke doline teče reka. Zmaj hoče pogoltniti vse, ki se pehajo po tej nevarni globini; toda obraz jim je obrnjen v križ, ki ga dviga pred njimi angel, vodeč jih na varno drugo stran.

Zgledi.

Znanje krščanskega nauka. Predsednik ekvadorski Garcia Moreno je nekega dne častital mlademu

doktorju, ki je pravkar prestal strogo državno skušnjo in z odliko dosegel čast doktorja prava. »Upam,« tako je

dostavil, »da boste enkrat izboren za-
govornik ali pa odličen sodnik. Ven-
dar pa, ljubi prijatelj, kako je pa z
znanjem verskih resnic? Da boste
mogli domovini v resnici zvesto slu-
žiti, da boste mogli po pravici in pra-
vičnosti soditi, tožnike in tožitelje
vestno zastopati, da boste mogli po-
vsod ščititi red in pospeševati občni
blagor, je neobhodno potrebno, da
točno in natančno poznate tudi božje
pravo, t. j. božje zapovedi in resnice,
kar se vse nakratko nahaja v kate-
kizmu.«

Nato začne veliki državnik mla-
dega učenjaka, ki ga je prosil za
službo, izpraševati iz krščanskega
nauka. Toda gorje! Naš »doktor
iuris« ni mogel dati na nobeno vpra-
šanje povoljnega odgovora. Predsed-
nik pravi potem: »Jaz vam ne mo-
rem, dragi gospod, dati nobene držav-
ne službe toliko časa, dokler se dovolj
ne poučite tudi v verstvenih rečeh. V
ta namen vas pošljem v Quito k oče-
tom frančiškanom, kjer vam bo gosp.
gvardijan vsled mojega naročila po-
skrbel pripravnega patra, da vas bo
poučeval v krščanskem nauku. O
vašem napredku se bom prepričal, in
ako boste dobili dobro spričalo, po-
tem ne bo nobene ovire več, da ne bi
vas nastavil v državni službi.«

Križ na čelu in na prsih. Nedavno
se je peljal duhovnik v železniškem
vozu proti T. V dotičnem kupeju je
bil tudi uradnik, ki je nosil neko od-
likovanje v podobi križa na prsih. Ko
se začne vlak premikati, začne du-
hovnik moliti svoje dnevnice in se
prekriža, hoteč s tem obenem izročiti
sebe in sopotnike božjemu varstvu.
Uradniku pa obnašanje duhovnikovo
ni bilo nič kaj všeč, kajti kakor hitro
je videl, da se je prekrižal, je jel
godrnjati in izgovarjati besede, ki bi

jih od olikanca ne pričakovali. Čast
drugim sopotnikom, ki niso pritegnili
njegovi neotesanosti, ampak so ga
pošteno prezirali. Ko je duhovnik od-
molil, nagovori nezadovoljneža: »Do-
volite gospod, da si nekoliko natanč-
neje ogledam Vaše odlikovanje! Ali
je že dolgo, odkar nosite ta križec?«
»Da, je že več let in ponosem sem, da
nosim to cesarjevo odlikovanje.«
»Veseli me,« de duhovnik, »da ste
ponosni na ta križec. Vidite, jaz ga
napravim na čelu samo včasih, Vi pa
ga nosite vedno in javno na prsih.
Vaše javno spoznavanje vere v križa-
nega Jezusa še prekaša moje spozna-
vanje, in to me iskreno veseli ter
upam, da se v bodoče ne boste več
hudovali, ako se bom še kdaj v Vaši
navzočnosti prekrižal.« — Uradnik ni
na to nič odgovoril, ampak sedel na
svoj prostor ter molče zrl skozi okno
toliko časa, da je duhovnik zapustil
kupé.

Žive tjavendan. O priliki zadnjega
katoliškega shoda v Mainzu je bilo
slovenskemu časnikarskemu poročevalcu
nakazano stanovanje v neki
židovski hiši; seznaniti se je torej
moral nehote s sicer prijazno židov-
sko družino. Gospodinja — precej iz-
obražena dama — je zasukala некоč
pogovor na verstveno polje. Časni-
karju se je zdela ta prilika kot nalašč
pripravna za apostolsko delo. Jel je
prepričevalno govoriti o krščanstvu,
o katoliški Cerkvi, o minljivosti, o
časni sreči, ki človeka nikdar ne za-
dovolji itd. Dama je zvesto poslušala,
nazadnje pa je vprašala: »Kje ste se
pa vse to naučili?« Ko je slovenski
apologet stavil še vprašanje: »In na-
zadnje? Kaj pa večnost?«, je gospa
odgovorila: »Na to pa še nik-
dar mislila nisem!«

UČITELJSKI VESTNIK.

Umrla je 3. oktobra gdčna Zofija
Černe, učiteljica na nemški šoli v
Spod. Šiški.

Iz seje dež. šol. sveta dne 5. okt.
Imenovani so gg. učitelji, oziroma
gdčne učiteljice: Rudolf Kump, Roza

Jovan, Št. Vid nad Ljubljano; Helena Franke, Brezje pri Dobravi; Ana Grebenc, Čemšenik; Teodora Werne, Sostro; Frančišek Trost, Vič; Ivana Cegnar, Žabnica; Ivana Valenčič, Vele-sovo; Marija Tavčar, Petrova vas; Marija Jurca, Radeče; Marija Palovec, Mozelj; Berta Valenčič, Šmarje; Antonija Randl, Mokronog; Gabrijela Erker-Jereb, Starilog. — **Naduči-teljske službe** so podeljene gg.: J. Jegliču, Selca; Fran Silvestru, Bohinjska Bistrica; Maks Bajcu, Šmartno pod Šmarnogoro; Fr. Erkerju, Starilog; Andrej Keniču, Zagorje pri Št. Petru. — **Upokojeni** so gg.: Andrej Cvar, Vel. Poljane; Apolonija Dolinšek, Preserje; Helena Repouš-Debevec, Sv. Križ pri Tržiču (začasno); Ivan Leban, Bukovica; Ivan Wohinz, Kresnice; Evgenija Lapajne, Senožče; Roza Špilar-Jelenc, Št. Peter na Krasu (začasno); Friderika Kon-schegg, Ljubljana; Mihaela Novak, Kočevje. — **Nadučitelj Mih. Kosec** je prestavljen iz Dragatuša na Bučko. — **Ljudska šola v Komendi** se razširi v petrazrednico. Trirazred-nico dobe v Št. Vidu pri Vipavi. — **Srednje šolstvo.** Definitivni so postali gymn. supl.: Anton Sušnik in Anton Detela v Kranju; dr. Viktor Triller v Kočevju.

Pomožni razred za duševno zao-stale otroke so otvorili z letošnjim šol. letom v Ljubljani. Za razredno učiteljico in voditeljico je dež. šol. svet imenoval gdčno Anico Lebar.

Za okr. šol. nadzornika nemških šol v kočevskem, novomeškem in črnomaljskem okolišču je imenovan

Matija Primosch, nadučitelj dekliške štirirazredne šole v Kočevju.

Za nerazdeljen pouk v ljudskih šolah se je razvila v Monakovem ve-liko gonja. Na javnih shodih se je zagovarjala ta zahteva. Šolska oblast ni nič kaj naklonjena tej nameri, vendar se je pa vdala v toliko, da je po otrokih razdelila med starše vprašalne pole, da bi vsi povedali odkrito svoje mnenje. Velika večina 40.147 se je izjavila za nerazdeljen pouk; 26.170 glasov pa je zoper. — Ako bi se pa dovolil nerazdeljen pouk, je pa prosilo mnogo staršev, da bi bili njihovi otroci sprejeti v otroška zavetišča; oglašeni so bilo takoj okrog 7500 dečkov in 6500 deklic. Kaj se je, oziroma kaj se bo ukre-nilo, še ni znano.

Češko učiteljstvo ni ravno slabo plačano; kljub temu je v seji dne 19. septembra predlagal odbornik Burian nov načrt za regulacijo učiteljskih plač, po katerem bi se pomnožili izdatki za 15 milijonov kron. Načrt je bil oddan zbornici...

Tečaj za zdravljenje jecljajočih otrok bo v drugi polovici februarja in v prvi polovici marca 1912 na Dunaju. Učitelji, ki bi se tega tečaja hoteli udeležiti, morajo pravočasno vložiti svoje prošnje za dopust.

Usposobljenostne preizkušnje za ljudske in za meščanske šole se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 3. novembra ob 8. uri na učiteljišču v Ljubljani. Prošnje je pravočasno vložiti tako, da bodo do 28. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

RAZNOTEROSTI.

Sreča? Čuje se, da je avstrijski vojni minister dovolil, da se smejo častniki ženiti z učiteljicami, ki imajo najmanj 2000 K letnih dohodkov.

Četrti razred so z letošnjim šolskim letom vpeljali na nekaterih dunajskih meščanskih šolah.

Šolstvo na Kranjskem. V nemškem »Jahresbericht«-u o stanju šolstva na Kranjskem v letu 1910 najdemo sledeče podatke: Vseh ljudskih šol je bilo 415, razredov pa 1029 (38 več nego prejšnje leto). Privatne meščanske šole s pravico javnosti so

bile tri; privatnih ljudskih šol 28 s 108 razredi. — Vseh šoloobveznih otrok je bilo 97.416 (48.122 dečkov, 48.694 deklic, v Ljubljani 6141). Od teh jih je hodilo v šolo 89.096, torej 91,5 %. To armado otrok je poučevalo 998 učnih moči; če prištejemo še učiteljstvo privatnih zavodov (157), pa 1155. — Po veri je 99,75 % vseh otrok rimsko-katoliške veroizpovedi.

Pomenljivo je dejstvo, da se število moških učiteljskih moči od leta do leta krči. Dočim je bilo leta 1908 še 17 učiteljev več, nego učiteljic, je že naslednje leto število učiteljic poskočilo tako, da jih je bilo 12 več, nego učiteljev, lani pa so jih preskosile za 76.

Med letom je imelo dopust 11 učiteljev in 27 učiteljic. — Kazensko, oziroma iz službenih ozirov je bilo prestavljenih 8 učnih moči.

Delovna šola. Sedaj, ko so že marsikje v Nemčiji poizkusili z delovno šolo, je moč govoriti že o rezultatih te novotarije. Kakor je vselej, kadar se pojavi kaka nova metoda ali nova struja, najbolj modro, da se počaka in potrpi, tako so tudi o novi delovni šoli imeli trezni pedagogi svoje pomisleke in mirno čakali, kaj pokaže bodočnost. Po par letih, odkar so se tu in tam ustanovile šole po zahtevah delovnega principa, moramo priznati, da se je ogenj prvotnega navdušenja polegel in da so pregoreči zagovorniki novega sistema nekoliko potihnili; pojavljajo se pa tudi protivniki, ki dokazujejo, da se z novimi poizkusi na ljudskih šolah ni doseglo bogvekoliko napredka. Očitki, ki jih naštevajo, so naravnost vredni pozornosti. Tako n. pr. očitajo nasprotniki, da delovna šola ovira vzgojo, ker kolikortoliko pomaga, da se mladina pomehkuzi in sicer s tem, ker hoče otrokom učenje kolikormoč olajšati in osladiti. Dalje se oglašajo šolniki, ki trde, da so splošni uspehi na delovnih šolah nazadovali, da se zanemarja duševna vzgoja, da trpi disciplina itd. Poleg tega pa treba vpoštevati, da provzroča nova struja in zahteva neprimerno več stroškov za

šolstvo in učiteljstvo, kajti potem bi se zahtevalo vsaj še enkrat toliko učiteljev kot sedaj.

Stremljenja zagovornikov delovne šole seveda nikdo docela ne ovrže; ohranilo se bo seveda samo to, kar je v resnici na korist šolstvu in vzgoji, kar je v resnici boljšega, nego sedanja šola more nuditi.

Gospa ali gospodična? V Nemčiji so se jeli zopet poganjati za to, da bi se stalnim učiteljicam priznal naslov »gospa«. Morda je povod temu dala okoliščina, da je sv. Oče Pij X. sam nagovoril predsednico društva katol. (nemških) učiteljic z »visokospoštovana gospa«. — Če stvar premislimo zgolj iz konvencionalnega stališča, utegne pri nekaterih veljati naslov »gospodična« za bolj častno, nego naslov »gospa«, drugi bi morebiti dajali prednost častni titulaturi »gospa«. Ako pa presojamo to zadevo iz pedagoškega staleža, bi pa pritegnili tudi mi k tistim, ki se potezajo za ime »gospa«, kajti mladina vidi v tem pridevku gotovo neko čast in odliko, učiteljica pridobi vsled tega v očeh otrok in staršev neko veljavo, avtoriteto. V resnici so dobre učiteljice za marsikaterega otroka boljše matere, nego so rodne matere, vsekako so pa vse učiteljice v nekem oziru duhovne matere, torej gospe.

Ali še razumemo otroke? Zanimivo je vedeti, kako sodi o reformi sedanje šole učenjak Ernest Linde v Gothi. V časopisu »Die Deutsche Schule« je sestavil ta mož resne teze, ki ni, da bi jih prezirali, dasi mu v vsem ne bi mogli pritrditi. Kratki in jedrnatí njegovi stavki se glase:

1. Otroci se uče najraje mehanično. Mi pa to zametujemo in bi radi na korist logičnemu učenju vse iztrebili, kar je mehničnega.

2. Otroci so po naravi nagnjeni, da bi lenarili, vendar pa ljubijo resno delo; mi bi jim pa radi vse delo izpremenili v igro.

3. Otroci zahtevajo, da jih vodi krepka roka. Mi pa mislimo, da je vsako vmešavanje v otroško prostost že razžaljenje otroške »osebnosti«.

4. Otroci hrepene v daljavo; mi jih pridržujemo na vsak način doma.

5. Otroci so po naravi nedolžni in nimajo nobenega interesa do spolnega življenja. Mi bi jim pa radi kolikormoč zgodaj vse pojasnili.

6. Otroci ljubijo take knjige, ki nudijo kaj tvarine; mi pa izbiramo zanje umetniška dela, ki komaj zadovoljijo estetika.

7. Otroci ne umevajo politike, ne diplomatskih zapletk, pa jih to tudi ne zanimlje; mi jih pa pri zgodovini pitamo uprav s takimi stvarmi.

8. Otroci zahtevajo absolutno resnico, odločne izjave; mi pa se radi ziblujemo v relativnih izjavah.

9. Kako naj spoznamo otroke? So celo učeni ljudje, ki mislijo: Otroke izprašuj, kaj sodijo o tem in onem. Toda otroci so nerazvita bitja, ki o sebi ne morejo napraviti jasne slike, ki niso zmožni, da bi dali pojasnila o svoji notranjosti.

Pozno so začeli na nekaterih dunajskih šolah pouk, ker so bila nekatera šolska poslopja pri zadnji revolti hudo razdejana in poškodovana. Tako so vneti socialni demokratje za ljudsko prosveto in za blagor mladine. Bog nas varuj takih rešiteljev domovine. Kljub temu se pa dobe celo med kranjskim učiteljstvom »izgube«, ki na ta ali drug način podpirajo po revoluciji koprnečo, brezdomovinsko rdečo teroristovsko družbo. Treba se je samo ozreti v tisto ljubljansko tiskarno,

kjer se poraja dnevnik slovenskih rdečih kričočev, in kjer gospodarijo v kot potlačeni liberalni učiteljski kolovodje.

Šolsko vprašanje na katoliškem shodu v Mogunciji. Nemški katoličani se za šolsko vprašanje zelo zanimajo; na letnih zborovanjih ima razprava o šolstvu stalno mesto. Letos se je tega predmeta lotil sodni nadsvetnik Marks (Düsseldorf). Očrtal je najprej solnčne strani sedanjega šolstva, nato je pa prešel tudi na nedostatke ter je pri tem omenjal osobito rvanje tistih nezadovoljnežev zoper šolo, ki hočejo vzeti šoli verstveni značaj. Apeliral je na po naravnem zakonu utemeljene pravice, ki jih imajo katoliški starši do šole. Ti niso zadovoljni, da bi šola preskrbela otrokom nekoliko vednosti, ampak zahtevajo, da šola iz otrok ustvari ljudi v najblažjem zmislu, da vzgaja značaje, ki morejo dosegati svoj nadnaravni cilj. Temelj vsake prave vzgoje je jasno verstveno prepričanje. Zato pa zahtevajo katoliški starši, da katoliška Cerkev nemoteno poučuje mladino v verstvenih resnicah, da ta verstveni pouk nemoteno tudi nadzira... Katoličanom se bodo ohranile nemoteno njih pravice samo v konfesionalni šoli...

Zborovalci so se soglasno izrekli, da se uvede povsod kršč. nauk tudi v nadaljevalnih šolah, in da se poskrbi za šoli odraslo mladino v mladinskih društvih.

SLOVSTVO IN GLASBA.

Družba sv. Mohorja v Celovcu šteje letos 84.855 udov. Vsi ti prejmejo letos naslednji književni dar:

1. Molitvenik za šolsko mladino.
2. Koledar za leto 1912.
3. Deseti brat.
4. Mladim srcem.
5. Na Jutrovem.
6. Zgodbe sv. pisma, 17. zvezek.

V zameno ali doplačilo: 7. Troje povesti.

Knjige so po vsebini bogate, po opremi čedne, po vrednosti splošno hvalne. — Kot pedagogi smo predvsem s pozornostjo vzeli v roke »Molitvenik za šol. mladino.« Čitateljem je znano, da je »Društvo slov. katehetov« takoj, ko je bilo opo-

zorjeno na ta molitvenik, vložilo ostro, pa stvarno in dovolj utemeljeno opozorilo in prošnjo, naj družba od te namere odstopi. Gg. katehete so se namreč po pravici bali zmede, ki bi nastala vsled novega molitvenika, ko imamo vendar po jeziku, po vsebini in vnanosti tako krasen, vzoren, z veliko natančnostjo in skrbljivostjo sestavljen, splošno hvaljen, povsod odobren Šolski molitvenik.

Obžalujemo zelo, da je Mohorjeva družba otrokom in katehetom napravila velik križ. Naš list, ki je glasilo Društva slovenskih katehetov, ne more molčati, ampak je dolžan javno povedati sodbe svojih društvenikov. Ne obsojamo Družbe sv. Mohorja zato, ker je hotela pomnožiti molitvenike za mladino, tudi se ne spotikamo nad tem, da zasebne molitvenike daje v aprobacijo le svojemu ordinariatu; toda tukaj gre za šolsko knjigo, saj se imenuje »Molitvenik za šolsko mladino«, ki jo je Družba kar sama odmenila za družben dar vseh slovenskih škofij in tako sto in sto katehetom drugih škofij. Družba je torej samolastno obtežila zaželjeni cilj, da bi v šoli vsi otroci imeli isti molitvenik.

Ako je Družba hotela ustreči staršem, naj bi bila nastopila cerkveno-pravilno pot, da bi bila dobila odobrenje peterih slovenskih škofij. — Največ kar more katehet o molitveniku reči, je po naših mislih to, da ga otrokom v cerkvi ne brani, a za šolo in za skupne pobožnosti ni.

Ako je slavna Družba hotela na vsak način postreči slovenski mladini, naj bi bila nudila naš »Šolski molitvenik«, ki se je izkazal kot izboren učni pripomoček katehetom in otrokom. Društvo slov. katehetov nima vinarja gmotnega dobička, če se po teza za »Šolski molitvenik«, ker je cena razmerno dokaj nizka, pa se bo še po možnosti znižala, če bo prišlo razpečavanje iz bukvarniškega trgovinstva... Tu gre edino za pedagoške in učne razloge in za blagor ter korist naše mladine. Enotnost, ki je tolikega pomena v zadevi šolskih in

cerkvenih knjig, je zdaj v razsulu, uspešno delo katehetovo zopet otežkočeno.

Sicer bi se pa še potrpelo, ko bi Mohorjeve družbe molitvenik za otroke bil res to, kar kaže naslov. Pričakovali smo vsaj nekaj dobrega in porabnega, a mnenje prevladuje, da to ni molitvenik. Nekaj pouka za spoved, kakor se je zdelo primerno g. prireditelju, nekaj priprave (razlaga predpodb je seve kot nalašč za male otroke!) za sv. obhajilo — brez molitev, dolgovozno razlaganje sv. maše (sicer jako potrebno, a v tej drobni knjižici...!), 14 strani obsegajoč pouk o sv. birmi, ki jo otrok enkrat prejme — ponajveč, ko še dobro čitati ne zna, zraven pa par litanij, ena sv. maša, nekaj pesmic... to je nekako vse.

Tako se pač ne prirejajo šolski molitveniki, ki naj bi bili namenjeni celokupni Sloveniji. — Jezikovnih napak tukaj niti ne omenjamo. G. prireditelj naj vsaj primerja dr. Pečjakov, na podlagi katekizma prirejeni Šolski molitvenik in pa to skaženo delce! Ker se ta pogrešek ne da več popraviti, ne kaže drugega, nego sklicevati se na to, da je za našo škofijo in za našo mladino, kot šolska knjižica cerkveno odobren samo dr. Pečjakov molitvenik. — Prosimo obenem pri tej priliki p. n. kn. škof. ordinariat, naj izposluje, da se uvede »Šolski molitvenik« kot obvezna šolska knjiga. A.+B.

Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol. III. knjiga: **Življenje po katoliški veri.** Spisal dr. Gregorij Pečjak, katehet na II. državni gimnaziji v Ljubljani, 1911. Cena K 2.80. V založbi Katoliške Bukvarne.

Ocena znamenite knjige je obljubljenjena (iz katehetskih krogov) za prihodnjo številko.

Ferdo Heffler: **Katehetična obučna i uzgojna Metodika za bogoslovce i učiteljske škole,** v Zagrebu 1912. (Naklada »Kateh. knjižnice«, XIII. zv.) Cena 2 K. Prof. F. Heffler je na jugu najmarljivejši nasledovalec novejšega katehetskega pokreta,

ki že dolgo vrsto let zvesto opazuje in spremlja delo katehetskih sestankov in tečajev doma in na tujem, ter je svoje obilno znanje zlasti v kateh. metodiki pokazal v mnogih temeljitih spisih. Tak mož je pač usposobljen, da nam napiše kateheto, kakor jo zahteva sedanja pedagoška veda.

Prvo izdajo smo že obširneje ocenili v letniku 1904 (str. 112.) v »Slov. Učitelju«. Torej je ocena sedanje II. izdaje lahko bolj kratka. Precéj se razlikuje od prve izdaje. Takrat (1903.) je imela ta knjiga še naslov: »Metodika za veronauku u nižjim pučkim školama,« ker je bila v prvi vrsti namenjena učiteljiščnikom. Zdaj je pa tako predelana in razširjena, da jo morejo rabiti tudi bogoslovci. V to svrhu je g. pisatelj popolnoma izpustil zadnji del, praktične kateheze; pridedal pa je razpravo o psihologiji, v kolikor posebej zadeva katehezo, in ob koncu (str. 113.—148.) katehetično vzgojno metodiko. Tudi uvod je primerno podaljšan in pa zgodovina verskega poučevanja. Druga vsebina je ostala domalega ista, le da je tuptam nekoliko okrajšana ter lepše in jasneje zaokrožena. Tudi tukaj se je opustil semtertja kak zgleđ. Izpustil naj bi se bil ali pa zamenjal s kakim drugim n. pr. tudi zgleđ o Jezusovem krščanju, na str. 58., ker za pojasnenje pojma »milosti« ni popolnoma prikladen. Jezusov krst namreč ni bil zakrament. Torej se iz tega veličastnega dogodka ne dajo abstrahirati milosti sv. krsta: tu ni bilo nikakega odpuščenja, nikakega očiščenja, nikakega prerojenja. Pač pa je lepa primera za pojasnilo one sreče, ki jo ima človek, ki je že prejel sv.

krst, in se da jako uspešno porabiti kot pareneza ob koncu kateheze. Lepo pa se dajo izvajati iz prilike o izgubljenem sinu vsi nauki o sv. pokori, ker tukaj je kaj lahko razvideti «tertium comparationis» (Kaj dobro je g. pisatelj to uporabil tudi na str. 128. id.) Omenim naj še tiskovno napako na str. 14.; letnica smrti sv. Avguščina ni 486, marveč 430, (tudi pri Origenu ne 258). — Zgleđ za genetično učno pot na str. 62., je prav spretno grafično označen. Za izpopolnitev definicije bi bilo pa treba pridedati še 4. potezo, morda tako-le: 4. Sv. oče papež + škofje + pravoverni kristijani, ker tudi to spada v genesis sv. Cerkve, da je vselej izobčevala trdovratne krivoverce, torej naj se izobčijo tudi iz definicije, in seveda že tudi ob zgradbi definicije. — Na str. 95. pri pojmu »metodične edinice« naj bi se črtalo »Najmanj« ter se začelo takoj: »Cieloviti dio...« Zgleđ pa naj bi se navedel tudi iz katekizma. — Nasvet (na str. 138.), da bi se pri šolski maši menjavale molitve ter bi otroci molili v torek litanije vseh svetnikov, v petek križev pot, v soboto lavretanske litanije, nam ne ugaja popolnoma. Zdi se nam najbolj umestno, da to, kar ljudstvo moli, naj kolikor možno soglašá s tem, kar mašnik moli pri oltarju. (Rožni venec, zlasti žalostni del, naj se le moli, ker so njegove skrivnosti v tesni zvezi s presveto daritvijo.)

Toplo priporočamo to spretno sestavljeno učno knjigo tudi slovenskim bogoslovcem in učiteljiščnikom, pa tudi duhovnikom in učiteljem; saj hrvaščini se prav lahko privadi v kratkem času vsak Slovec.

Kržič.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina 4 K.** (Naročnina in članarina 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. nadzornik v Kočevju.

Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec.**

Razpis učiteljskih služb.

V šolskem okraju kranjskem se nameste stalno nastopne učiteljske službe s postavnimi prejemki.

1. na dva razreda razširjeni ljudski šoli v Velesovem služba nadučitelja;

2. na dvorazredni ljudski šoli v Žabnici služba nadučitelja;

3. na večrazrednicah v Poljanah, Cerkljah in Preddvoru službe učiteljev, oziroma učiteljic;

4. na štirikazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Kranju služba učitelja in učiteljice;

5. na enorazrednih ljudskih šolah v Javorju in Zalemlogu služba učitelja in voditelja.

(Učitelju v Zalemlogu je poučevati tudi na ekskurendni šoli na Davči.)

Redno opremljene prošnje za eno teh mest naj se vložijo, in sicer za

vsako službo posebe, predpisanim potom pri podpisanem c. kr. okr. šol. svetu do 5. novembra 1911.

Pri nameščenju učiteljskih mest v Cerkljah, Javorju in Zalemlogu se bodo vpoštevali pred vsem moški prosilci.

V kočevskem okraju: Učno mesto na štirikazrednici v Loškem potoku za moške prosilce. Prošnje do 16. novembra.

V kočevskem okraju: Služba učitelja-voditelja na enorazredni ljudski šoli v Novem Kotu. Prosto stanovanje. Prošnje do 5. novembra.

V črnomeljskem okraju: Učno mesto na trirazrednici na Vinici. Prošnje do 5. novembra.

V postojnskem okraju: Mesto učiteljice na dvorazredni ljudski šoli na Vrabčah. Prošnja do 9. novembra 1911.

